

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ημερομηνία: Τρίτη 3 Ιανουαρίου 2017
Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.1.¹

Οι συντάκτριες των δύο κειμένων διατυπώνουν την άποψη ότι η κατωτερότητα του γυναικείου φύλου αποτυπώνεται και στη γλώσσα. Στο πρώτο κείμενο, επισημαίνεται ότι η διαφοροποίηση στη γλωσσική συμπεριφορά έχει τις ρίζες της στην παιδική ηλικία. Η γυναίκα μαθαίνει να χρησιμοποιεί εκφράσεις με κοινωνικό κύρος και να μιλά σύμφωνα με τους κοινωνικούς γλωσσικούς κανόνες με ήπιο και διαλλακτικό τρόπο. Επίσης, της επιβάλλεται να είναι πιο προσεκτική στη συμπεριφορά της και να συμμορφώνεται στα γλωσσικά πρότυπα που έχουν οριστεί και ανταποκρίνονται στα εκάστοτε φυλετικά στερεότυπα. Έτσι, καταπιέζει τις σκέψεις της και εντείνει την ψυχολογική της φόρτιση. Στο δεύτερο κείμενο, αναφέρεται ότι ο λόγος της υποθάλπει τόσο τη διαφορετικότητα στην κοινωνικοποίησή τους όσο και τον υποστηρικτικό ή δευτερεύοντα ρόλο που καλείται να αναλάβει έναντι των ανδρών συνομιλητών της. Επομένως, η γυναίκα υφίσταται τον κοινωνικό αποκλεισμό.

A.2.²

Έχει παρατηρηθεί ότι οι ενήλικοι μιλούν με διαφορετικό τρόπο προς τα αγόρια και τα κορίτσια. Τα αγόρια, από τη μια πλευρά, θεωρείται ότι πρέπει να ανδρωθούν. Γι' αυτό απολαμβάνουν την ανοχή του περιβάλλοντός τους όταν χρησιμοποιούν βωμολοχίες κι αναπαράγουν τα συχνά υβριστικά συνθήματα του γηπέδου. Τουναντίον, τα κορίτσια απαιτείται να χαρακτηρίζονται από σύνεση κι ευγένεια. Άλλωστε, ως μελλοντικές μητέρες θα κληθούν να μεταλαμπαδεύσουν στα παιδιά τους αξίες αποτελώντας οι ίδιες το πρότυπο. Επομένως, η πρακτική αυτή φανερώνει τις διαφορετικές προσδοκίες που έχει η κοινωνία από τα δύο φύλα. (88 λέξεις)

¹ . Ακολουθεί τις Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στις Α΄, Β΄ Ημερήσιου ΓΕΛ και Α΄, Β΄, Γ΄ Εσπερινού ΓΕΛ για το σχολ. έτος 2016 – 2017, 30-9-2016.

² Ακολουθεί τις Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στις Α΄, Β΄ Ημερήσιου ΓΕΛ και Α΄, Β΄, Γ΄ Εσπερινού ΓΕΛ για το σχολ. έτος 2016 – 2017, 30-9-2016.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2017
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ1(α)

- B.1.α.**³ Θεματική περίοδος: « Η γλωσσική διαφοροποίηση... γεννηθεί το μωρό».
Σχόλια/ λεπτομέρειες: « Πριν το παιδί... το ρυθμό ζωής».
Κατακλείδα πρόταση: « Έτσι, τα μικρά... εκφράσεις του προσώπου».
- B.1.β.**⁴ Η τρίτη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με τη μέθοδο των παραδειγμάτων. Ειδικότερα, η συγγραφέας με παραδειγματικές αναφορές στηρίζει τη θέση, που διατυπώθηκε στη θεματική περίοδο, ότι η γλωσσική συμπεριφορά των ανθρώπων συνδέεται με διάφορες προδιαγραφές. Συγκεκριμένα παρατίθεται το απόσπασμα: «Στη γλωσσική συμπεριφορά... διαφορετική συμπεριφορά». Χαρακτηριστική διαρθρωτική φράση: «λόγου χάρη».
- B.2.**⁵ Μετατρέπεται σε ενεργητική σύνταξη ως εξής: Οι συνομιλητές ερμηνεύουν τη συχνή χρήση ερωτήσεων και αιτήσεων από τις γυναίκες μόνο ως επιθυμία για περισσότερες πληροφορίες.
- B.3.**⁶ **α.**⁷ Περιμένει: α΄ συνθετικό: περί
β΄ συνθετικό: μένω
Σύνθετη λέξη: διαμονή, υπομονετικός

εκλαμβάνεται: α΄ συνθετικό: εκ
β΄ συνθετικό: λαμβάνω
Σύνθετη λέξη: σύλληψη, παραλήπτης
- β.**⁸ Έλλειψη = απουσία, ανυπαρξία
Βαθμιαία = σταδιακή, κλιμακωτή, προοδευτική
Υιοθετούν = εγκολλώνονται, ενστερνίζονται, αποδέχονται, εγκρίνουν
Διαρκή = συνεχή, αέναη, ατέρμονη, ασταμάτητη, αδιάκοπη, ακατάπαυστη, αδιάλειπτη⁹

³ Έκφραση Έκθεση τεύχος Α΄, σελ. 73. Ακολουθεί τις Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στις Α΄, Β΄ Ημερήσιου ΓΕΛ και Α΄, Β΄, Γ΄ Εσπερινού ΓΕΛ για το σχολ. έτος 2016 – 2017, 30-9-2016.

⁴ Γλωσσικές Ασκήσεις Γενικό Λύκειο, σελ. 170.

⁵ Γλωσσικές Ασκήσεις Γενικό Λύκειο, σελ. 160. Ακολουθεί τις Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στις Α΄, Β΄ Ημερήσιου ΓΕΛ και Α΄, Β΄, Γ΄ Εσπερινού ΓΕΛ για το σχολ. έτος 2016 – 2017, 30-9-2016.

⁶ Γλωσσικές Ασκήσεις Γενικό Λύκειο, σελ. 119-120.

⁷ Οι μαθητές χρειάζεται να γράψουν μόνο μια σύνθετη λέξη.

⁸ Τα συνώνυμα ακολουθούν το Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας Γ. Μπαμπινιώτη και το Ερμηνευτικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής Α΄ Β΄ Γ΄ Γυμνασίου.

⁹ Οι μαθητές χρειάζεται να γράψουν μόνο μια συνώνυμη λέξη.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2017
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ1(α)

- B.4.¹⁰**
- α.** Φράσεις με ποιητική/ μεταφορική χρήση της γλώσσας:
- «...υιοθετούν ενεργό ρόλο με τη χρήση...»
 - «...διαρκή οπτική επαφή με το άτομο που έχει το λόγο...»
- β.** Με την ποιητική/ μεταφορική λειτουργία της γλώσσας επιδιώκεται η αισθητική απόλαυση και η πρόκληση συγκίνησης.

Γ.¹¹ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΑΡΘΡΟ¹²

ΤΙΤΛΟΣ: «Μα... δε μιλούν την ίδια γλώσσα!»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η επικοινωνία θεωρείται ζωτικής σημασίας για την καθημερινότητα του ανθρώπου αλλά και για την εξασφάλιση της ψυχικής του ισορροπίας και γαλήνης. Μέσω αυτής υλοποιείται και πραγματώνεται οποιαδήποτε ατομική ή συλλογική δραστηριότητα. Ωστόσο, διαφοροποιήσεις ως προς τη χρήση της γλώσσας ανάμεσα στα δύο φύλα, οι οποίες εξακολουθούν στην εποχή μας, είναι δυνατό να προκαλέσουν πολυποίκιλα προβλήματα. Αναντίρρητα, η αντιμετώπισή τους κρίνεται επιβεβλημένη, προκειμένου η επικοινωνία να καταστεί εφικτή και τελεσφόρα.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

Α΄ ζητούμενο: τα αποτελέσματα της διαφοροποίησης της γλώσσας των δύο φύλων. (σε δύο παραγράφους)

Μελετώντας κανείς σε βάθος τα αποτελέσματα που είναι δυνατό να προκύψουν από τη γλωσσική διαφοροποίηση των δύο φύλων είναι δυνατό να προβεί σε πολυποίκιλες παρατηρήσεις. Ειδικότερα:

1. το ανδρικό φύλο φαίνεται να διαθέτει περισσότερη κοινωνική ισχύ από το γυναικείο, εφόσον δύναται να εκφράζεται χωρίς αναστολές. Συνεπώς, προκαλούνται προβλήματα ακόμα και σε μικρές καθημερινές συμπεριφορές, δημιουργώντας εντάσεις.

¹⁰ Έκφραση Έκθεση τεύχος Α΄, σελ. 42-44. . Ακολουθεί τις Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στις Α΄, Β΄ Ημερήσιου ΓΕΛ και Α΄, Β΄, Γ΄ Εσπερινού ΓΕΛ για το σχολ. έτος 2016 – 2017, 30-9-2016.

¹¹ Έκφραση Έκθεση τεύχος Α΄, σελ. 30.

¹² Ένταξη σε επικοινωνιακό πλαίσιο σύμφωνα με τις Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στις Α΄, Β΄ Ημερήσιου ΓΕΛ και Α΄, Β΄, Γ΄ Εσπερινού ΓΕΛ για το σχολ. έτος 2016 – 2017, 30-9-2016.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2017
Α' ΦΑΣΗ

E_3.Nλ1(α)

2. τίθενται προσκόμματα στην ουσιαστική επικοινωνία ενώ δημιουργούνται σχέσεις ισχύος. Σε αντιδιαστολή με τον άνδρα, η γυναίκα, αν συμπεριλάβει στο λόγο της βωμολοχίες, ψέγεται και στιγματίζεται.
3. σε κάποιες ακραίες περιπτώσεις συνέπεια είναι η πατριαρχία. Πρόκειται για ένα ολικό σύστημα εξουσίας των ανδρών, το οποίο οδηγεί στην άμεση αλλά και έμμεση καταπίεση των γυναικών σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινής τους ζωής, με απότοκο το λεγόμενο το αδύναμο φύλο να καθίσταται ανελεύθερο.
4. επικρατούν και διαιώνίζονται στερεότυπες συμπεριφορές, οι οποίες, βέβαια, διαφοροποιούνται ανάλογα με τον τόπο, την καταγωγή, την κοινωνική τάξη αλλά και τη μόρφωση.
5. τα δύο φύλα απεικονίζονται άνισα, ενώ και η όποια μεταχείριση αυτών από τον κοινωνικό περίγυρο είναι έντονη και διαφορετική. Με άλλα λόγια, τα κορίτσια σε ορισμένες κοινωνίες δεν απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με τα συνομήλικα αγόρια. Έτσι, η δημιουργικότητά τους καταπιέζεται.
6. εάν η γλωσσική διαφοροποίηση γενικευτεί πέρα από τον συχνά υποκριτικό καθωσπρεπισμό, με τον οποίο μεγαλώνουν οι δεσποινίδες, ελλοχεύει ο κίνδυνος αποκλεισμού των γυναικών, οι οποίες ασκούνται να καταπνίγουν τις επιθυμίες τους νιώθοντας συστολή.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ (προαιρετικά)

Τα αποτελέσματα της γλωσσικής διαφοροποίησης των δύο φύλων έχουν αρνητικό αντίκτυπο στη μεταξύ τους επικοινωνία. Ωστόσο, η συνδρομή των φορέων αγωγής και διαπαιδαγώγησης δύναται να διαφοροποιήσει την αρνητική αυτή κατάσταση, εκμηδενίζοντας τη μεταξύ τους απόσταση.

Β' ζητούμενο: Τρόποι με τους οποίους οι φορείς αγωγής (οικογένεια, σχολείο, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, κοινωνία) μπορούν να συμβάλουν, ώστε η επικοινωνία μεταξύ των δύο φύλων να καταστεί γόνιμη και ουσιαστική. (σε δύο παραγράφους). Ειδικότερα:

Οικογένεια:

- οφείλει να αποτελεί υγιές γλωσσικό πρότυπο για τα παιδιά ανεξάρτητα από το φύλο τους, με τη χρήση του κατάλληλου λεξιλογίου, χωρίς ακυριολεξίες, αποτελώντας παράλληλα παράδειγμα προς μίμηση, μέσα από τη μελέτη βιβλίων και μέσα από την υγιή γλωσσική συναναστροφή με τον κοινωνικό τους περίγυρο.
- υποχρεούται να μεριμνά, ώστε η επικοινωνία μεταξύ των μελών της να καθίσταται εφικτή μέσα από την τήρηση των αρχών του διαλόγου και της επικοινωνίας.
- Οι γονείς, φροντίζοντας για την όξυνση της κριτικής ικανότητας των παιδιών και δίνοντας οι ίδιοι το παράδειγμα αναλαμβάνοντας ισότιμα τη γονεϊκή ευθύνη, είναι σημαντικό να διδάξουν την ισότητα μεταξύ άνδρα και γυναίκας.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2017
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ1(α)

- είναι πρόπον να εθίσει τα νεαρά μέλη στην έννοια και την αξία του σεβασμού προς το συνομιλητή, στην ειλικρίνεια, την εντιμότητα σε συνδυασμό με μία καλοπροαίρετη διάθεση.
- εξίσου σημαντική κρίνεται και η καλλιέργεια της διαλλακτικότητας, καθώς είναι σκόπιμο να κατανοεί από μικρή ηλικία την έννοια και τη λειτουργία του διαλόγου.

Μερίδιο ευθύνης, όμως, φέρουν και τα ΜΜΕ, τα οποία:

- έχουν υποχρέωση ως φορέας αγωγής να συνειδητοποιήσουν τον παιδαγωγικό τους ρόλο αλλά και το γεγονός ότι σε κάποιο βαθμό συμβάλλουν στη διαμόρφωση της γλώσσας. Άρα, είναι προαπαιτούμενο να αναβαθμίσουν ποιοτικά το περιεχόμενο πολλών εκπομπών αποφεύγοντας τη χρήση καθημερινού λεξιλογίου, βερμπαλισμών αλλά και λαϊκισμών.
- Ταυτόχρονα, είναι αυτονόητο ότι πρέπει να ανασκευαστεί το πρότυπο της γυναίκας. Κυρίως οι διαφημιστές απαιτείται να πάψουν να εστιάζουν στην εξωτερική της εμφάνιση, καθώς αυτή η προβολή συνιστά μορφή ρατσισμού.

Σε ό, τι αφορά στο σχολείο κρίνεται σκόπιμη η:

- αποχή από την τεχνοκρατική εκπαίδευση, η οποία ενδιαφέρεται για την προετοιμασία άρτια καταρτισμένων επαγγελματιών και ουσιαστική μέριμνα για την παροχή ανθρωπιστικής παιδείας βασική «υποχρέωση» της οποίας είναι και η γλωσσική καλλιέργεια του ατόμου.
- ενιαία εκπαιδευτική πολιτική και ουσιαστική προσπάθεια για την εκπόνηση προγράμματος, το οποίο θα θέτει στο επίκεντρο τη γλωσσική καλλιέργεια και παιδεία όλων των μαθητών ανεξάρτητα από το φύλο, την καταγωγή ή την οικονομική κατάσταση.
- Αποστασιοποίηση από τη δασκαλοκεντρική εκπαίδευση. Τουναντίον, ο μαθητής επιβάλλεται να βρίσκεται στο κέντρο των ενεργειών. Προς αυτή την κατεύθυνση, κρίνεται επίσης ωφέλιμη η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, στοχεύοντας στην άμβλυση των διαφορών μεταξύ των φύλων.

Η κοινωνία

- Είναι εσφαλμένο να προωθεί νοοτροπίες που διαχωρίζουν τα δύο φύλα, κάνοντας αποδεκτά συγκεκριμένα γλωσσικά πρότυπα από το ένα ή το άλλο φύλο. Έτσι, θα αποφευχθεί η υιοθέτηση ρατσιστικών συμπεριφορών.
- Συνακόλουθα, απαιτείται προσπάθεια για την αποδέσμευση από γλωσσικά πρότυπα του παρελθόντος και την απαλλαγή από προλήψεις και προκαταλήψεις.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2017
Α΄ ΦΑΣΗ

E_3.Nλ1(α)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Άνδρες και γυναίκες, σήμερα, μοιράζονται κοινούς ρόλους. Στην αγορά εργασίας και στο πλαίσιο της οικογένειας προφανώς συνεργάζονται. Μαθαίνουν ότι είναι ισότιμοι και μοιραία αναπτύσσουν σχέσεις κι αλληλεπιδρούν. Ως εκ τούτου, κρίνεται σκόπιμο, να εξαλειφθούν, κατά τη διαδικασία της διαπαιδαγώγησής τους, όποιες αντιλήψεις τους διαχωρίζουν, αλλά κυρίως ενδείκνυται να μάθουν να μιλούν την ίδια γλώσσα.

Οι παραπάνω απαντήσεις είναι ενδεικτικές.